

Збірник наукових матеріалів
XXXIX Міжнародної науково-практичної
інтернет - конференції
el-conf.com.ua

«СУЧАСНИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ НАУКИ»

20 січня 2020 року

Частина 7

м. Вінниця

Сучасний вектор розвитку науки, XXXIX Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. – м. Вінниця, 20 січня 2020 року. – Ч.7, с. 56.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей XXXIX Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції «Сучасний вектор розвитку наук», 20 січня 2020 року, які оприлюднені на інтернет-сторінці el-conf.com.ua

Адреса оргкомітету:
21018, Україна, м. Вінниця, а/с 5088
e-mail: el-conf@ukr.net

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ЗМІСТ

Юридичні науки

<i>Мартиненко А.О.</i> ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ШЛЮБНОГО ДОГОВОРУ, ЯК РЕГУЛЯТОРА МАЙНОВИХ ВІДНОСИН ПОДРУЖЖЯ В УКРАЇНІ.....	4
<i>Мурська М.П.</i> LEGAL PROTECTION OF COMPUTER PROGRAMS AND DATABASES IN THE EUROPEAN UNION.....	9
<i>Поліванова О.М., Голодніков Я.О.</i> ПІДСТАВИ ВІДХИЛЕННЯ МІЖНАРОДНИМ СУДОМ ООН ПОПЕРЕДНІХ ЗАПЕРЕЧЕНЬ ВІДПОВІДАЧА У СПРАВІ «УКРАЇНА ПРОТИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ».....	14
<i>Поліщук О.В., науковий керівник Саско О.І.</i> ВІДНОВЛЕННЯ СМЕРТНОЇ КАРИ, ЯК ВИДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПОКАРАННЯ	18
<i>Проха К.В.</i> ЮРИСДИКЦІЯ ГОСПОДАРСЬКИХ СУДІВ УКРАЇНИ.....	22
<i>Розгон О. В.</i> ВИНАХІДНИК ЯК СУБ'ЄКТ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ	25
<i>Стець О.М., Білошенко О.Ю., Чабаненко Ю.С.</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТРАНСПЛАНТАЦІЇ ОРГАНІВ І ТКАНИН В Україні.....	28
<i>Фабаровська Д.С.</i> ПРАВОВИЙ СТАТУС СЛІДЧОГО У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	33
<i>Худенко В. С.</i> РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ГЛАСНОСТІ ТА ВІДКРИТОСТІ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ	36
<i>Чепурний Н.Є.</i> ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТКУ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ	40
<i>Чепурний Н.Є.</i> ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ АКЦІОНЕРІВ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	43
<i>Чорненька А.В., науковий керівник Лехкар О.В.</i> МИРОВА УГОДА ТА ПРОЦЕДУРА МЕДІАЦІЇ	47
<i>Чорненька А.В.</i> МИРОВА УГОДА В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	51

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ШЛЮБНОГО ДОГОВОРУ, ЯК РЕГУЛЯТОРА МАЙНОВИХ ВІДНОСИН ПОДРУЖЖЯ В УКРАЇНІ

Мартиненко А. О.

студентка юридичного факультету

Академії Державної пенітенціарної служби

м. Чернігів, Україна

За останні роки шлюбний договір став однією з найважливіших новел вітчизняного сімейного законодавства, адже за його допомогою можна уникнути безліч проблем, що виникають як у шлюбі так і під час його розірвання. Тож у зв'язку з тим, що даний договір є відносно новим, та мало застосовуваним на практиці, існує безліч проблемних питань, які потребують вирішення.

Першою проблемою є відсутність єдиного законодавчо закріпленого поняття шлюбного договору, тобто Сімейний кодекс України (далі – СК України) та коментарі до нього не містять конкретного визначення, що спричинює певні непорозуміння та ускладнює, як наукову роботу при дослідженні даного інституту так і навчальну при його вивченні. Поняття шлюбного договору має досить важливе значення для нашого суспільства, адже саме з визначення можна зрозуміти яке коло правовідносин врегульовується тим чи іншим договором. Саме тому ми пропонуємо доповнити СК України наступним поняттям: «Шлюбний договір – це договір між подружжям або особами, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, відповідно до якого встановлюється обсяг майнових прав і обов'язків подружжя, пов'язаних з укладенням, існуванням чи припиненням шлюбу». Це дасть змогу населенню в більшій мірі зрозуміти важливість даного інституту та захистити себе та свої майнові інтереси.

Не менш проблемним є й те, що в жодній інструкції з діловодства чи типовому положенні немає встановленого зразка Типового шлюбного договору. Така проблема значною мірою ускладнює роботу нотаріусів та юристів. При складанні такого роду договорів люди зазвичай звертаються до фахівців, проте,

не всі вони спеціалізуються на особливостях сімейних відносин. Тому форма договору є довільною, а призводить це інколи до значних помилок, а іноді й взагалі до недійсності шлюбного договору. В такому разі люди послугу оплачують, але фактично її не отримують. Саме тому ми вважаємо за необхідне закріпити Типовий шлюбний договір, де були б враховані всі загальні положення договору. Звичайно, кожен випадок індивідуальний і ніхто не забороняє договір розширювати, але все ж є положення, які повинні міститися в обов'язковому порядку.

Наступним проблемним питанням є суб'єктний склад осіб, які мають право на укладання шлюбних договорів. Ч. 1 ст. 92 СК України визначає, шлюбний договір може бути укладено особами, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, а також подружжям [1]. Але ми пропонуємо дещо змінити дану частину, й на нашу думку вона має звучати так: «Шлюбний договір може бути укладено особами, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, подружжям, а також особами які проживають у фактичному (незареєстрованому) шлюбі». Такі зміни аргументуємо наступним:

1. Особи, які проживають у фактичному (незареєстрованому) шлюбі нічим не відрізняються від тих, що проживають у зареєстрованому, тобто ведуть спільне господарство, виховують дітей та мають спільно нажите майно.

2. Досліджуючи законодавство зарубіжних країн ми знайшли країну, що успішно застосовує такі норми, так наприклад Англія має позитивний досвід в цьому аспекті. Адже в цій країні дозволено укладати три види шлюбних договорів: дошлюбний (pre-nuptial agreement), шлюбний (post-nuptial agreement) та договір про спільне проживання (cohabitation agreement). Така практика є позитивною, оскільки захисту майнових інтересів потребують всі, незалежно від наявності шлюбу.

Таким чином, часткова зміна суб'єктного складу буде мати тільки позитивний характер для законодавства нашої держави.

Проте спірним у суб'єктному складі є не тільки це, а також й те, що відповідно до ч. 2 ст. 92 СК України шлюбний договір до реєстрації шлюбу,

якщо його стороною є неповнолітня особа, потрібна письмова згода її батьків або піклувальника, засвідчена нотаріусом [1]. Але на момент укладання договору присутність батьків чи піклувальників не є обов'язковою. Таким чином батьки надають свою згоду не положення що міститимуться в договорі, а на його фактичне укладення. Така позиція законодавця викликає певні суперечки, оскільки якщо неповнолітня особа не має повної дієздатності, то як вона може в повній мірі розпоряджатися майном. З іншого боку навіть необхідний такий дозвіл, якщо батьки теоретично можуть і не знати що їх дитина прописала в такому договорі чи на що погодилася при його підписанні. Тобто таке положення є не зовсім продуманим з точки зору законодавця і потребує певного корегування, наприклад якщо дозвіл на укладання потрібен, то в такому разі доцільним було б прописати й обов'язкову присутність батьків при укладенні такого договору.

Ще одним дискусійним питанням серед вчених-цивілістів є можливість укладення шлюбного договору через законного представника чи представника за довіреністю у випадку недієздатності чи обмеженої дієздатності особи. Так, Слепакова А. В. вважає правомірним застосування законного, а також і договірної представництва, якщо в довіреності будуть визначені всі умови майбутнього договору [2, с. 284]. Палешник Л. І. взагалі схиляється до думки, що Україні потрібно перейняти досвід інших країн (Франції, Бельгії, Німеччини), де укладення шлюбного договору через законного представника чи представника за довіреністю є звичайною практикою [3, с. 49-50]. Проте ми більше схиляємося до думки І. В. Жилінкової яка зазначає, що шлюбний договір не може бути укладений ані за участю законного представника, ані за довіреністю [4, с. 86]. Таким чином, ми вважаємо, що такі зміни в законодавстві можуть призвести частих шахрайств, негативних наслідків та злочинних посягань.

Певні суперечки між науковцями викликає питання, що стосується можливості врегулювання особистих немайнових відносин, оскільки законодавчо це є забороненим. Така норма не знайшла своє відображення у вітчизняному СК України й пояснюється це в першу чергу специфікою

немайнових відносин, які в більшості випадків не піддаються правовому регулюванню, тому їх включення до змісту шлюбного договору здавалось зайвим, адже шлюбним договором, наприклад, не можна зобов'язати подружжя любити й поважати один одного, не зраджувати чи не зловживати алкоголем тощо. Проте існують випадки коли немайнові відносини подружжя можуть вплинути на майнові. Наприклад, у договорі можна прописати положення за яким у разі негідної поведінки одного з подружжя, він зобов'язується відшкодувати іншій стороні моральну шкоду, тобто своєрідна санкція за проступок. Але, цікавим залишається той факт, хто в праві визначити цю негідну поведінку, і оскільки законодавством це також не закріплено, то питання негідної поведінки є досить суб'єктивним.

Досить часто трапляються випадки коли порушуються як особисті немайнові так і майнові права, саме через положення шлюбного договору. Так, наприклад ОСОБА 1 набуває у власність житловий будинок, зареєстрований на її ім'я. В той час як ОСОБА 2 піклувалася про непрацездатних батьків ОСОБИ 1 у зв'язку з чим втратила роботу та залишилася без засобів до існування. А звертаючи увагу на положення шлюбного договору, який ними був укладений власником будинку ОСОБА 1, в той час як ОСОБА 2 не матиме жодних прав на нього. У такому випадку виникає питання чи не є такі положення шлюбного договору певним обмеженням конституційних прав ОСОБИ 2 та чи не суперечить це засадам сімейного законодавства.

Тож, ми вважаємо, що особисті немайнові відносини подружжя мають досить індивідуальний характер і прописання їх в шлюбному договорі є не зовсім доцільним, адже в кожному шлюбі трапляються непорозуміння, які можна вирішити без жодних договорів, тому що кожна людина має право на вираження своїх емоцій, а жити за весь час за положеннями договору не можливо.

Наступним не менш важливим питанням, яке стосується розглядуваного інституту є відповідальність за невиконання чи не належне виконання умов шлюбного договору. Ця проблема гостро постає у вітчизняному законодавстві, оскільки певні категорії осіб вважають, що укласти шлюбний договір не має

жодного сенсу, адже СК України не передбачає жодних умов, видів і розміру відповідальності подружжя за невиконання або неналежне виконання ними умов договору. Цей факт породжує певну недовіру у населення, оскільки більшість вважає, навіщо витратити час та кошти при укладанні договору, який не дає повної гарантії того, що всі умови будуть виконані іншою стороною. Всім відомо й те, що наявність відповідальності за певні порушення є своєрідним стимулом до виконання умов, а якщо таких санкцій не має, то спокуса ухилення від виконання є досить високою. Проте, не все так погано, адже якщо СК України не передбачає жодної відповідальності, то необхідно виходити, по-перше, із загальних положень сімейного та цивільного законодавства й по-друге, конкретних умов шлюбних контрактів, укладених сторонами.

Якщо звернути увагу на положення цивільного та сімейного законодавства, які передбачають певні санкції за невиконання чи неналежне виконання положень певного договору, то для настання відповідальності необхідними є наявність певних умов, таких як протиправна поведінка однієї зі сторін договору, настання шкоди (фізичної чи моральної), причинний зв'язок між протиправною поведінкою та тими наслідками, що настали і останньою обов'язковою ознакою та вина одного з подружжя, що порушив умови договору.

Тож, хоч до шлюбного договору й застосовуються загальні правила цивільного та сімейного законодавства, все ж краще буде, якщо питання відповідальності за невиконання чи неналежне виконання умов шлюбного договору прописати у главі 10 СК України. Таким чином ми пропонуємо доповнити главу 10 СК України ст. 99-1 «Відповідальність за невиконання чи неналежне виконання умов шлюбного договору», і викласти її в такій редакції «Невиконання або неналежне виконання однією зі сторін умов шлюбного договору дана сторона зобов'язана відшкодувати другій стороні завдані невиконанням чи неналежним виконанням збитки, які визначаються як реальні збитки або як упущена вигода».

Отже, дослідивши проблематику інституту шлюбного договору на теренах України зазначимо наступне, за допомогою шлюбного договору можна

вирішити низку важливих питань з якими зустрічаються як під час перебування у шлюбі, так і при його розірванні. Проте, враховуючи той факт, що даний інститут з'явився в нашій державі не так давно він має безліч питань, які потребують негайного вирішення, деякі з них ми розглянули та запропонували шляхи їх вирішення. Але цей перелік не є вичерпним і проблем які потребують удосконалення набагато більше. Оскільки інститут шлюбного договору знаходиться на стадії свого становлення й потребує більшого дослідження серед науковців, адже саме таким чином можна удосконалити вітчизняне сімейне законодавство.

Література:

1. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 р. № 2947 – III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21-22. Ст. 135.
2. Слепакова А. В. *Правоотношения собственности супругов*. Москва. Статут, 2005. 444 с.
3. Палешник Л. І. Деякі проблеми укладення шлюбного договору. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. №33 (1). С. 148–151.
4. Жилінкова І. В. Особливості законодавчих конструкцій сімейно-правових договорів. *Проблеми цивільного права*. 2011. №1 (64). С. 85–94.

УДК 341

Юридичні науки

LEGAL PROTECTION OF COMPUTER PROGRAMS AND DATABASES IN THE EUROPEAN UNION

Мурська М.П.,
студентка юридичного факультету
Львівський національний університет імені Івана Франка
м. Львів, Україна

The 21st century is a century in which the development of society is based on the knowledge and results of creative activity of a person in the cultural, technical, economic

spheres. Therefore, intellectual property today plays a much greater role in human life than in the entire history of mankind. A special place among the objects of intellectual property is the computer program, which in the era of information technology is one of the main strategic resources of both the state as a whole and its individual components. The dualistic legal nature of the computer program, due to the impossibility of its practical use for the purpose of extra-technical solutions and the similarity of its creation to traditional objects of copyright, as well as its complexity and versatility, became the basis for the emergence in the legal science of different approaches to determining the legal model of protection the specified intellectual property right. Issues of legal protection of the computer program were the subject of research at various stages of its development, especially in the 80-90s of the twentieth century, which is associated with the intensive development of the object of protection [9, p.279].

The Computer Programs Directive is characterized by a number of fundamental principles aimed at achieving a certain unity of approaches to legal regulation in this area in the EU Member States. Many of the provisions of this document are legal novelties, which make a prominent contribution to the unification and harmonization of the legal protection of intellectual property in the Member States of the European Union [6, p. 253].

In accordance with the provisions of the Computer Programs Directive, copyright laws within the meaning of the Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works of 1886 will be protected in the EU Member States. countries in the world, including the United States, where computer software is subject to copyright law, not patent or sui generis law. This approach has caused ambiguous assessment in foreign researchers specializing in intellectual property [1, p. 627].

Legal protection, in accordance with the provisions of the Computer Programs Directive, applies to a computer program, expressed in any form and by any means. The ideas and principles underlying any element of a computer program, including ideas and principles of its interface, are not subject to copyright in accordance with the requirements of the Computer Programs Directive. It should be noted that according to the Computer Programs Directive, the term "computer programs" itself

includes their preparatory material and the audiovisual mappings and interfaces they generate, which are also subject to legal protection [3, p.432].

The Computer Programs Directive is the only criterion for the security of a computer program to propose its originality, understanding it in the sense that a computer program is original if it is the result of the creative activity of the author. No other criterion applies under the imperative rule of the Directive itself. This provision is extremely important in view of the fact that completely different criteria for the security of computer programs were foreseen before the adoption of the Computer Programs Directive in the EU Member States. Thus, according to the legislation of Germany, the so-called tests of quality and aesthetics of a computer program were used to determine the safety of computer programs, which, accordingly, created certain difficulties in the way of recognition of its safety [4, p. 357]. Now, under the criterion of originality of a computer program, the legal norms of the EU Member States are harmonized. However, the criterion of originality of a computer program in the text of the Computer Programs Directive itself is rather vague and incomplete, which can cause some difficulties in the practice of its application.

The Computer Programs Directive also establishes another rather important legal presumption in the area of legal protection of computer programs [5, p. 142]. In cases where the computer program is created by the employee in the order of performance of duties or at the request of the employer, the property rights for the computer program belong to the employer, unless otherwise stipulated in the contract between him and the author.

When referring to copyright holders in the field of the legal protection of computer programs as a whole, the Computer Programs Directive applies to them all natural and legal persons protected by the national copyright law of the Member States of the European Union. We believe that this category should include the author of the computer program, its heirs, as well as any natural or legal persons who possess exclusive property rights obtained by law or contract [7, p.705].

The Computer Programs Directive sets out in detail the scope of the exclusive rights of the right holder. According to the provisions of the Directive, the exclusive

rights of the right holder include the right to carry out or authorize such actions. First, the permanent or temporary reproduction of a computer program by any means and in any form, in part or in full. Where actions such as downloading, displaying, transmitting or accumulating a computer program are a condition of such reproduction, these actions must be authorized by the copyright holder. Secondly, the translation, adaptation, arrangement and any other restructuring of the computer program, as well as the reproduction of its results, without prejudice to the rights of the person who changed the program (meaning the person who legitimately owns a copy of the computer program or has legitimately contributed changes). Third, any form of communication, including rental, of the original computer program or copies thereof. However, in this case, the Computer Programs Directive introduces a significant restriction on this right, known in the doctrine as the "principle of exhaustion." The first sale of a copy of a computer program in the EU Member States to the right holder or with his consent shall exhaust the right to distribute the copy in the EU, except for the right to control the subsequent rental of the program and its copies[4, p. 357].

In concluding our analysis of the process of harmonization and harmonization of the legal protection of computer programs in the European Union countries, we note that the EU Council adopted in this area sets a high bar in the legal protection of computer programs and creates certain prerequisites for further positive legal progress in the said sphere in the context of the further development of information technologies and global information networks, which largely operate on the basis of or using computer programs.

References:

1. Cohen Jehoram H. Harmonising Intellectual Property Law within the European Community / H. Cohen Jehoram // International Review of Industrial Property and Copyright Law. - 2012. - № 5. - Vol. 23. - 627 p.
2. Davies S. Computer Program Claims / S. Davies // European Intellectual Property Review. - 2016. - № 11. - P. 429-433.
3. Gendreau Y. Copyright Harmonisation in the European Union and in North America / Y. Gendreau // European Intellectual Property Review. - 2015. - № 10. - P. 491-498.

4. Govaere I. The Use and Abuse of Intellectual Property Rights in EC Law / I. Govaere. - London: SWEET and MAXWELL, 2015. - 357 p.
5. Kelleher D. Schareware Licences for Software / D. Kelleher // European Intellectual Property Review. - 1998. - № 4. - P. 140-145.
6. Kroker E.R. The Computer Directive and Balance of Rights / E.R. Kroker // European Intellectual Property Review. - 2010. - № 5. - P. 247-254.
7. Newman J. The Patentability of Computer-related Invention in Europe / J. Newman // European Intellectual Property Review. - 1997. - № 12. - P. 701-708.
8. Raubenheimer A. Implementation of the EC Software Directive in Germany - Special Provisions for Protection of Computer Programs / A. Raubenheimer // International Review of Industrial Property and Copyright Law. - 1996. - № 5. - Vol. 27. - P. 609-648.
9. Vinje T.C. Harmonising Intellectual Property Laws in the European Union: Past, Present and Future / T.C. Vinje // European Intellectual Property Review. - 2008. - № 8. - P. 277-283.

ПІДСТАВИ ВІДХИЛЕННЯ МІЖНАРОДНИМ СУДОМ ООН ПОПЕРЕДНІХ
ЗАПЕРЕЧЕНЬ ВІДПОВІДАЧА У СПРАВІ «УКРАЇНА ПРОТИ РОСІЙСЬКОЇ
ФЕДЕРАЦІЇ»

Поліванова О. М.,

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри міжнародного права та
порівняльного правознавства*

*Київського університету права
Національної академії наук України
м. Київ, Україна*

ORCID: 0000-0002-5670-8900

Голодніков Я. О.

студент

*ТОВ «Приватний загальноосвітній
навчальний заклад III ступеня
«Лицей «Міжнародний вимір»*

м. Боярка, Україна

Міжнародний суд ООН (далі – МС ООН, Суд) – головний судовий орган ООН (ст. 92 Статуту ООН) [3], компетенція якого полягає як у наданні консультативних висновків з будь-яких юридичних питань (на запит Генеральної Асамблеї, Ради Безпеки (ст. 96.1 Статуту ООН) або інших органів та спеціалізованих установ ООН (ст. 96.2 Статуту ООН) [3]), так і у вирішенні міждержавних спорів [7]. Не зважаючи на той факт, що МС ООН не наділений юрисдикцією ініціювати розгляд спору між державами (ст. 36 Статуту МС ООН) [7], кожна держава-член ООН зобов'язана виконати рішення Суду по тій справі, у якій вона є стороною (ст. 94 Статуту ООН) [3]. У протилежному випадку Статут ООН наділяє незадоволену державу правом звернення в Раду Безпеки ООН щодо вжиття нею заходів для приведення рішення Суду у виконання (ст. 94.2) [3].

З огляду на те, що МС ООН є єдиним судовим органом універсального рівня, наділеним юрисдикцією тлумачити міжнародні договори, встановлювати наявність

факту порушення міжнародного зобов'язання, характер та/або розмір відшкодування за порушення міжнародного зобов'язання і вирішувати будь-які інші питання міжнародного права, 16 січня 2017 року Уряд України подав до реєстру Суду Заяву про порушення справи проти Російської Федерації щодо ймовірних порушень останньою своїх зобов'язань відповідно до Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму від 9 грудня 1999 року (далі – КБФТ) та Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21 грудня 1965 року (далі – КЛВФРД) [2, с. 8] (далі – Заява), а також – Запит на визначення тимчасових заходів [2, с. 8] в рамках ст. 41 Статуту МС ООН [7] і статей 73, 74 і 75 Регламенту Суду [6]. 12 вересня 2018 року в межах строку, передбаченого пунктом 1 статті 79 Регламенту [6], Російська Федерація (далі – РФ) висунула попередні заперечення щодо юрисдикції Суду та прийнятності позову [2, с. 10]. Відповідно 8 листопада 2019 року Суд виніс Рішення по розгляду попередніх заперечень РФ щодо застосування КБФТ і КЛВФРД та прийнятності вимог України, викладених у позовній заяві (Україна проти Російської Федерації) (далі – Рішення) на користь України (§ 134 Рішення) [2, С. 47-48]. Суд визначив предмет спору між сторонами і встановив свою юрисдикцію відповідно до п. 1 ст. 24 КБФТ [4] і ст. 22 КЛВФРД [5].

Визначаючи предмет спору (як цього вимагають п. 1 ст. 40 Статуту МС ООН [7] і п. 1 ст. 38 Регламенту Суду [6]) МС ООН відзначив, що Україна не просить Суд прийняти рішення щодо ймовірних «агресії» Російської Федерації чи «неправомірної окупації» території України. Так само держава-позивач не очікує від Суду проголошення ним статусу Криму чи будь-якого порушення норм міжнародного права відмінних від тих, що містяться у КБФТ і КЛВФРД. Таким чином, зазначені питання не являють собою предмет спору [2, с. 21].

Суд зауважив, що Україна просить Суд ухвалити та визнати, що Російська Федерація порушила ряд положень КБФТ і КЛВФРД, що держава-відповідач несе міжнародну відповідальність за ці порушення. Україна ж вимагає припинити їх і відшкодувати завдані ними збитки [2, с. 21].

На думку Суду, спір складається з двох аспектів. Перший стосується того, чи які-небудь права або обов'язки сторін за КБФТ щодо запобігання і

придушення фінансування тероризму порушені в контексті подій, які відбулися на Сході України починаючи з весни 2014 року, і чи були вчинені такі порушення з фінансування тероризму, які підпадають під кваліфікацію п. 1 ст. 2 КБФТ [2, с. 21]. Другий аспект пов'язаний із непорозумінням сторін щодо того, чи рішення або заходи ймовірно прийняті відповідачем проти кримських татар і українців у Криму, являють собою акти расової дискримінації і чи Російська Федерація несе відповідальність у цьому зв'язку за порушення зобов'язань в рамках статей 2, 4, 5, 6, і 7 КЛВФРД [2, с. 21]. Як наслідок, Суд прийшов до висновку, що в рамках першого аспекту предмет спору полягає у тому, чи РФ була зобов'язана відповідно до КБФТ вживати заходів та співпрацювати у сфері запобігання та придушення передбачуваного фінансування тероризму в контексті подій на сході України та, якщо так, чи порушила РФ таке зобов'язання. Предметом суперечки в рамках другого аспекту, на думку МС ООН, є те, чи порушила РФ свої зобов'язання в рамках КЛВФРД дискримінаційними заходами, застосованими, виходячи з позиції України, проти кримськотатарської та української громад у Криму [2, с. 21].

Виходячи з Рішення, при визначенні наявності юрисдикції Суду *ratione materiae* щодо спору за п. 1 ст. 24 КБФТ вирішальне значення має визначення того, чи даний спір між сторонами стосується тлумачення чи застосування Конвенції (§ 56) [2]. Здійснивши тлумачення положень КБФТ, Суд визначив, що оскаржувані Україною дії РФ підпадають під її положення. Таким чином Суд відкинув висловлені РФ заперечення юрисдикції *ratione materiae* відповідно до КБФТ (§ 64 Рішення) [2]. Визначаючи, чи українською стороною були виконані процедурні вимоги, встановлені в рамках п. 1 ст. 24 КБФТ, Суд констатував, що сторони зробили справжню спробу врегулювання спору, і, оскільки даний спір не міг бути вирішений методом переговорів у розумний термін, Україна задовольнила процедурну передумову застосування п. 1 ст. 24 КБФТ (§ 77 Рішення) [2].

Для визначення наявності у Суду юрисдикції *ratione materiae* за КЛВФРД йому необхідно упевнитися у тому, чи оскаржувані Україною заходи

підпадають під положення КЛВФРД (§ 94 Рішення) [2]. Зважаючи на те, що обидві сторони погодилися, що кримські татари та етнічні українці в Криму становлять етнічні групи, захищені в рамках КЛВФРД, а також виходячи із тлумачення положень КЛВФРД, Суд визнав оскаржувані Україною заходи РФ такими, що здатні негативно впливати на користування правами, захищеними КЛВФРД (§ 95 Рішення) [2]. Таким чином, ці заходи підпадають під положення Конвенції. Отже, Суд прийшов до висновку, що вимоги України підпадають під положення КЛВФРД (§ 97 Рішення) [2].

Визначаючи задоволення Україною процедурних вимог ст. 22 КЛВФРД, Суд зазначив, що ця стаття встановлює альтернативні передумови юрисдикції Суду (§ 106 Рішення) [2]. Оскільки спір між сторонами не був переданий Комітету Конвенції, Суд вивчив, чи намагалися сторони домовитись про врегулювання свого спору (§ 116 Рішення) [2]. Суд дійшов висновку, що переговори між сторонами спору стали тупиковими до того часу, коли Україна подала свою заяву відповідно до статті 22 КЛВФРД в МС ООН (§ 120 Рішення) [2]. Відповідно, процесуальні передумови для його юрисдикції згідно зі статтею 22 КЛВФРД задоволені в обставинах цієї справи. Як результат, Суд має юрисдикцію щодо розгляду заявлених Україною вимог на основі КЛВФРД (§ 121 Рішення) [2].

Література:

1. *Application of the International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism and of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination* (Ukraine v. Russian Federation). Application instituting proceedings (filed in the Registry of the Court on 16 January 2017). Available at : <https://www.icj-cij.org/files/case-related/166/166-20170116-APP-01-00-EN.pdf> (дата звернення: 10.12.2019)

2. *Application of the International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism and of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination* (Ukraine v. Russian Federation). Judgment of 8

November 2019. Available at : <https://www.icj-cij.org/files/case-related/166/166-20191108-JUD-01-00-EN.pdf> (дата звернення: 10.12.2019).

3. *Charter of the United Nations*, United Nations, 24 October 1945, 1 UNTS XVI, available at: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b3930.html> (дата звернення: 10.12.2019).

4. *International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism*, UN General Assembly, 9 December 1999, No. 38349, available at: <https://www.refworld.org/docid/3dda0b867.html> (дата звернення: 10.12.2019).

5. *International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination*, UN General Assembly, 21 December 1965, United Nations, Treaty Series, vol. 660, p. 195, available at: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b39-40.html> (дата звернення: 10.12.2019).

6. *Rules of the Court* (1978) adopted on 14 April 1978 and entered into force on 1 July 1978. International Court of Justice. Available at : <https://www.icj-cij.org/en/rules> (дата звернення: 10.12.2019).

7. *Statute of the International Court of Justice*, United Nations, 18 April 1946, available at: <https://www.refworld.org/docid/3deb4b9c0.html> (дата звернення: 10.12.2019).

УДК 343

Юридичні науки

ВІДНОВЛЕННЯ СМЕРТНОЇ КАРИ, ЯК ВИДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПОКАРАННЯ

Поліщук О.В.,

*студентка юридичного факультету
Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки*

м. Луцьк, Україна

Науковий керівник – Саско О.І., к.ю.н.

Постановка проблеми. Смертна кара відома багатьом країнам світу в яких вона раніше застосовувалась або ж і нині існує, як вид покарання. У

нашій державі зростає кількість злочинів таких як злочини проти миру, безпеки людства, а також державна зрада, шпигунство. Саме за таких умов постає питання чи варто повернути до Кримінального Кодексу України такий вид покарання, як смертна кара.

Актуальність дослідження. Дана тема є досить дискусійною та багатогранною, де існує багато позитивних та негативних факторів.

Відновлення смертної кари може значно зменшити кількість злочинців або ж призвести до виникнення багатьох інших глобальних проблем. Тому ми вважаємо за необхідне дослідити важливість введення даного покарання в українське законодавство та практику.

За даними «Міжнародної амністії», до 1995 р. Україна мала один із найвищих у світі показників за кількістю страт. Офіційна статистика свідчить, що в 1994 р. у країні було винесено 143 смертних вироки (тільки два пом'якшені) і 60 осіб страчено [1].

Провівши опитування, особисто , в соціальній мережі інтернет, можу зробити наступний висновок – 29% – опитаних за смертну кару і 71% – за довічне позбавлення волі. Більшість розуміє, що смертна кара це не гуманно, і в такому суспільстві не можливо говорити про справедливість і демократію.

В. Черчілль заявляв, що смертна кара не гуманніша за довічне позбавлення волі, оскільки «прирікає на довгі роки жахливих поневірянь і страждань розуму і душі тих, кому хотіли зробити благо» [2]. І з цим важко не погодитись, адже дійсно не відомо, що гірше. Неодноразово зустрічались випадки самогубства засуджених, яким було оголошено рішення про заміну смертної кари довічним позбавленням волі.

А що думають люди, яким винесли такий вирок? У своєму інтерв'ю Крістофер Янк, який був засуджений за тяжке вбивство, вбивство та грабіж говорить: «Щодо довічного позбавлення волі, то це ще жорстокіше ніж смертна кара, уявіть собі, все життя без волі. У сусідній кімнаті від мене сидить чоловік, який чекає на виконання вироку вже 26 років. Ви знаєте, що таке 26

років чекати смерті? А нікому ж не відомо на 100 відсотків винна ця людина, чи ні». Так говорить чоловік, який чекає на страту в Штаті Техас [3].

На утримання людини, яка скоїла злочин і підлягає довічному перебуванню у в'язниці становить 14 000 гривень на рік, у багатьох пенсіонерів пенсії можуть становити приблизно ту саму суму [4]. А чи справедливо те, що злочинець: вбивця чи маніяк отримує ті самі гроші які отримують люди які прожили чесне життя? Як відноситись до цього факту? Кожен засуджений міг би самостійно заробляти на своє утримання. В результаті отримуємо злочинця, який немає волі, який працює і сам змушений платити за своє утримання, і своєю працею приносить хоч якусь користь суспільству. Саме в такий спосіб можна уникнути поставлених вище питань. При цьому більшість кримінологів стверджують, що смертна кара для держави значно дорожча, ніж система, яка передбачає довічне ув'язнення, як вид покарання.

Дослідження доводять: там, де смертна кара існує чи досі застосовується, рівень вбивств не зменшується.

Наукова новизна одержаних результатів обумовлюється тим, що у роботі з позицій сучасних реалій надто удосконалено уявлення про таке явище як смертна кара, тому на заміну їй запропоновано теоретичну концепцію трансформації її на довічне позбавлення волі.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що висновки, пропозиції та рекомендації, сформульовані у роботі, є певним внеском у теорію і практику кримінального права і можуть використовуватися: у законотворчій роботі по вдосконаленню національного законодавства; у практичній діяльності – у реформуванні системи покарань; у науководослідницькій роботі – як теоретична концепція механізму впровадження і здійснення такого виду покарання, як довічне ув'язнення.

Спираючись на релігійні, моральні, економічні, -політичні факти можна навести наступні аргументи проти відновлення смертної кари:

– смертна кара – це вияв несправедливості, оскільки вона порушує межі компетенції людини.

– якщо законом буде дозволено вбивство, то чи потрібні тоді взагалі закони? Кат – це особа, якій закон дозволяє вбивати.

Важко говорити про ідеальність судової системи, про 100 відсотковість правильності рішення прийнятого суддею. Жертвами смертної кари можуть бути помилково засуджені люди, які не вчиняли злочин. З 1973 року понад 130 людей було звільнено з-під варті смертників внаслідок доведення їхньої невинуватості [5].

Тільки для людей з розвиненими релігійними і моральними поглядами дані аргументи є значимими. Смертна кара – це велика помилка, котра не дозволить збудувати демократичну державу. Це негуманний досвід минулого від якого відмовилися більшість країн світу. Варто працювати над таким видом покарання, як довічне позбавлення волі, щоб це покарання було найбільшою карою і водночас шляхом до виправлення та спокутування своїх вчинків.

Література:

1. Смертну кару в Україні вважають недоцільною навіть її прихильники / Редакція Інтернет-видання «Тиждень.ua» URL: <http://tyzhden.ua/Society/46522>
2. Ткачук Д. Смертна кара – необхідна міра покарання / Д. Ткачук // Журнал Житомира. – 2010 URL: <http://zhzh.info/publ/17-1-0-2190>
3. В. Познер інтерв'ю із засудженим до смертної кари в Сполучених Штатах Америки – офіційний сайт В. Познера "Познер Online" URL: <https://pozneronline.ru/>
4. Вортус І. "Страта в розстрочку, або дещо про права "довічників" / Вортус І. // Українська правда життя – Київ – 2014. URL: <http://life.pravda.com.ua/>
5. Марцев А.І., Максимов С.В. Загальне попередження злочинів і його ефективність. Томськ, 1989 .

ЮРИСДИКЦІЯ ГОСПОДАРСЬКИХ СУДІВ УКРАЇНИ

Проха К.В.,

*студент юридичного інституту
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна*

Юрисдикція господарських судів була темою досліджень таких вчених як Згама А.О., Світличний О.П., Сідей Я.Я, Бринцев О.В., Яновицька А.В., Дячук Н.Д., Зельдіна О.Р., Плотницький Б.Д., Ващилина Н.М., Хамник М.М., Петренко Н.О. Ці вчені досліджували питання юрисдикції господарських судів через призму законодавства, наукових ідей та положень щодо суті та змісту правовідносин, які виникають з даного поняття. Дослідження їх базується на вивченні відносин, які виникають між учасниками процесу, з компетенцій та повноважень притаманних в рамках дослідження юрисдикції, а також їх підвидів.

Дослідження цих вчених базувались не тільки на доктринальних знаннях, а також й на практичних навичках та аспектах, які притаманні у судах. Адже деякі з цих науковців є суддями у господарській системі судочинства. Судді на практиці здійснюють судочинство та розуміють усі тонкощі застосування інституту юрисдикції як учасниками судового процесу так і професійними суддями.

Петренко Н.О. не тільки надав визначення юрисдикції, а також розмежував юрисдикцію як поняття іншими суміжними поняттями, такими як: повноваження, підвідомчість, компетенція, підсудність. Однак необхідно розуміти, що це тільки доктринальний підхід до визначення та порівняння даних понять. За законодавством тлумачення терміну «юрисдикція» не закріплено, а за своєю суттю вказані поняття є майже тотожними і використовуватися в різний період.

Історію розвитку юрисдикції розкрили науковці Ващилина Н.М. та Хамник М.М., які вказали, що юрисдикція – це поняття, яке виникло ще за

давніх часів з формуванням економічних відносин в Стародавньої Греції та Риму. Ця теза науковців висвітлює питання про важливість та необхідність інституту юрисдикція, з огляду на те, що даний інститут зберігся і у сучасному судовому процесі, що вказує на його важливість для судової системи.

Вчена Зельдіна О.Р. вважає, що господарська юрисдикція за час свого існування показала якісні та кількісні показники, які засвідчили про професійність та доцільність існування господарських судів в рамках судової системи України. Аргументами вона наводить зменшення навантаження на інші види судочинства, а також вирішення конкретних спорів, які виникають із специфічної господарської діяльності. Вона також підкреслила, що даний вид судочинства представлений професійними суддями, якими вирішувались різні багатосторонні господарські справи.

Також таку ж думку висвітлює і голова Західного апеляційного господарського суду Плотницький Б.Д., який наголошував на специфіку господарської діяльності, багатоаспектність справ, які вирішуються, предметність справ які розглядаються господарськими судами. У зв'язку з цим, необхідно вказати на особливість вирішення суддями господарського суду справ, а щодо юрисдикції науковець висловився як про діяльність суду з розгляду комерційних спорів, що точно відображає суть господарського судочинства.

Інстанційна юрисдикція, як зазначила Згама А.О., забезпечує побудову судової системи за принципом ієрархічності, що дозволяє реалізувати право на перегляд судових рішень, яке є невід'ємною частиною права судового захисту прав і законних інтересів.

Світличний О.П. вказав, що територіальна юрисдикція поділяється на загальну, альтернативну та виключну. Таким чином, науковець надав поділ компетенції господарських судів за ознаками, які впливають та закріплюють порядок пред'явлення позову до господарських судів першої інстанції.

Суддя Хустського районного суду Сідей Я.Я. вказав на можливість застосування юрисдикції в рамках вирішення спорів, які виникають з організаційно-господарських відносин, а саме це стосується порядку судового

оскарження рішень дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень. Таким чином, суддя звернув увагу на те, що застосування юрисдикції є важливим в рамках питання дослідження суті спору та правовідносин, які виникають нього.

Варто погодитися з думкою Бринцев О.В. щодо юрисдикції. Науковець визначив основні ознаки, за якими можна розмежувати юрисдикцію. Він підкреслив, що розмежування перш за все пов'язано із виникнення матеріальних правовідносин характером.

Думка про те, що будь-яке правове явище, поняття, принцип, зокрема, інститут юрисдикції у господарському процесі, необхідно розглядати з різних сторін доводить Дячук Н.Д. Така думка простежується у її науковій статі щодо ліквідації господарських судів. Питання про юрисдикцію в контексті ліквідації господарських судів, яка впливає на компетенцію цих судів вказує на специфічність та багатоаспектність господарського права та процесу, практики застосування та вирішення спорів судами у порівнянні з іншими видами судочинства.

Отже, юрисдикція це поняття, яке можна досліджувати з точки зору різних правових аспектів, можна порівнювати з точки зору доктринального підходу, у порівнянні з іншими суміжними поняттями та правовими явищами, проведенням судової реформи, іншими видами юрисдикції та іншими видами судочинства, порівнюючи норми законодавства. Кожний вказаний науковець, спираючись на ту чи іншу специфіку свого дослідження, розкривав різні характеристики поняття «юрисдикція», тому, на мою думку, дослідження даного поняття потребує більш висвітлення в контексті аналізу та порівняння вказаних наукових точок зору.

ВИНАХІДНИК ЯК СУБ'ЄКТ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ

Розгон О. В.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
провідний науковий співробітник*

*НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України, Україна,*

Серед суб'єктів інституційного забезпечення інноваційної та інвестиційної діяльності в Україні виділяють суб'єктів інноваційної діяльності, до яких можна віднести винахідника.

Відповідно до п. 3 ст. 3 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» суб'єктами трансферу технологій є фізичні особи, що *безпосередньо беруть участь у створенні, трансфері та застосуванні технологій і/або їх складових, надають* необхідні для цього інформаційні, фінансові та інші послуги на всіх стадіях просування технологій та/або їх складових на ринок.

У ст. 3 досліджуваного Закону фізична особа характеризується через зазначення видів діяльності, зокрема, як та, що «бере участь у створенні, трансфері та застосуванні технології, надає необхідні послуги».

Якщо фізична особа бере участь у створенні, трансфері та застосуванні технології, надає необхідні послуги, то чи може це бути автор.

Доходимо висновку, що, оскільки фізична особа бере участь у створенні та застосуванні технології, це може бути автор-творець. Творцем об'єкта інтелектуальної власності може бути будь-яка фізична особа незалежно від віку [1, с. 707].

Про це зазначається у ст. 421 ЦК України.

Суб'єктів права інтелектуальної власності, як правило, поділяють на дві групи. До першої належать творці інтелектуальної власності — тільки фізичні особи. Другу групу складають як фізичні, так і юридичні особи, які самі не

створювали об'єкти права інтелектуальної власності, однак стали суб'єктами цього права в силу закону чи договору [2, с. 310].

Згідно зі ст. 435 ЦК України суб'єктом авторського права є *автор твору*. У ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права» зазначено, що автор (творець) — це фізична особа, творчою працею якої створений об'єкт інтелектуальної власності. За відсутності доказів іншого автором твору вважається фізична особа, зазначена як автор на оригіналі або примірнику твору (презумпція авторства). Автор твору є первинним суб'єктом права інтелектуальної власності.

Необхідно зауважити, що юридичні особи не можуть створювати об'єкти права інтелектуальної власності, оскільки створити їх може лише фізична особа. Проте юридичним особам можуть належати майнові права інтелектуальної власності, в цьому разі вони можуть бути суб'єктами права інтелектуальної власності за договором або законом.

Правовий статус автора визначається відповідним інститутом інтелектуальної власності, зокрема авторським, патентним правом. Визначення автора надається і в нормах патентного права. Згідно зі ст. 463 ЦК України суб'єктами права інтелектуальної власності на винаходи, корисні моделі та промислові зразки є винахідники, автори винаходів, корисних моделей і промислових зразків.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» і ст. 1 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки» *автором винаходу*, корисної моделі та промислового зразка є фізична особа, результат інтелектуальної, творчої діяльності якої визнано винаходом (корисною моделлю) або промисловим зразком. Інші особи, які набули право на зазначені об'єкти права інтелектуальної власності за договором чи законом, належать до категорії вторинних суб'єктів права інтелектуальної власності. Таким чином, залежно від інституту інтелектуальної власності авторів класифікують, поділяючи на дві категорії: *автор-творець*; *автор-винахідник* [3].

Оскільки діяльність щодо трансферу технологій охоплює декілька сфер діяльності (законодавча, наукова, інженерна, маркетингова і т. д.), в ній

зацікавлені та беруть участь спеціалісти різноманітних професійних компетенцій (винахідники, маркетологи, спеціалісти з інтелектуальної власності), тому в кожній із цих сфер існують проблеми, які стримують процеси комерціалізації. Деякі з них давно відомі, лежать на поверхні та публічно обговорюються, інші є прихованими і виникають вже у процесі здійснення комерціалізації конкретних розробок, наприклад, при аналізі нової технології чи у процесі укладення конкретного ліцензійного договору. У зв'язку з цим важливим аспектом є налагодження системи обміну досвідом між науковими установами та ринковими інституціями у сфері трансферу технологій [4].

Отже, безпосередньо фізичною особою у сфері трансферу технологій може бути автор об'єкта трансферу технологій (зокрема, автор-винахідник). Так, суб'єктами трансферу технологій на певних його етапах є: теоретик-винахідник (фундаментальна наука), дослідник-практик (прикладна наука), інвестор (дослідне виробництво і доробка технології), технолог-виробник (промислове виробництво), маркетолог-продавець (ринок).

Таким чином, фізична особа, яка бере участь у створенні *трансфері та застосуванні технологій і/або їх складових*, може визнаватися винахідником як автор об'єкта трансферу технологій.

Література:

1. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. / за відповід. ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В. В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2005. Т. II. 1088 с.

2. Цивільне право України. Загальна частина: підручник / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, Р. А. Майданика. 4-те вид., стереотипне. Київ: Юрінком Інтер, 2014. 976 с.

3. Аврамова О. Є., Ревелюк І. С. Система суб'єктів інтелектуальної власності. Вісник НТУ «ХПІ». Серія: *Актуальні проблеми розвитку українського суспільства*. Харків: НТУ «ХПІ», 2013. № 6 (980). С. 30–33. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/2770/1/vestnik_HPI_2013_6_Avramova_Systema%20subiektiv.pdf.

4. Кашук К. М., Зінчук, Т. О. Трансфер інноваційних технологій: сутність та значення у розвитку вітчизняної економіки. Зб. наук. пр. Таврійського держ. агротехнологічного ун-ту (економічні науки). 2012. pp. 199–208. URL: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/4262/3/Znptdau_2012_2_199_208.pdf.

УДК 340.1

Юридичні науки

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТРАНСПЛАНТАЦІЇ ОРГАНІВ І ТКАНИН В УКРАЇНІ

Стець Олег Миколайович

*к.ю.н., доцент кафедри конституційного,
міжнародного та приватного права,*

Білошенко Олена Юрївна

*старший викладач кафедри
міжнародного та приватного права,*

Чабаненко Ю.С.

*асистент кафедри
кримінально-правових дисциплін*

*Криворізький факультет Національного
університету «Одеська юридична академія»;*

Постановка проблеми. В усьому світі трансплантація розглядається як надзвичайно ефективний та в цілому ряді випадків безальтернативний метод лікування незворотних захворювань та ушкоджень таких життєво важливих органів як легені, нирки, печінка, серце тощо [1, с. 10].

Науковий і практичний інтерес звернення до проблематики трансплантації в Україні зумовлюється великою кількістю правових, медичних та етичних проблем в цій галузі. Адже незважаючи на те, що трансплантація давно вийшла зі стадії медичного експерименту і стала традиційною в медичній практиці, ряд правових проблем в цій області досі не врегульований, що підкреслює необхідність комплексного системного аналізу теоретичних засад інституту трансплантації в Україні.

Особливий характер правової регламентації трансплантації зумовлює той факт, що операція стосується одночасно двох людей: донора і реципієнта, що

відрізняє даний метод лікування від інших, та звична схема лікувального процесу «лікар-пацієнт» в галузі трансплантології представляється як «донор-лікар-реципієнт» [2, с. 98]. Це обумовлює існування точки зору про те, що трансплантологія найбільш наближена до юридичної науки серед усіх медичних дисциплін, тому, відповідно, найбільше потребує чіткої юридичної регламентації.

У трансплантології ми стикаємося як із загальномедичними правовими проблемами, пов'язаними з відносинами з надання медичної допомоги, так і з приватно трансплантологічними: констатація смерті мозку потенційного донора при збереженні кровообігу та життєздатності, проблема відключення засобів підтримки життя, вирішення питання про право особистості розпоряджатися своїм тілом і органами після смерті. Беззаперечним є факт більш успішного розвитку трансплантології в європейських країнах, однак вищезгадані проблеми викликають гострі дискусії як в Україні, так і за кордоном.

Крім того, рівень усвідомлення українським населенням проблеми посмертного донорства сьогодні надзвичайно низький, наше суспільство не підготовлене до адекватного сприйняття ідей трансплантації та позитивного вирішення проблеми дефіциту донорського матеріалу. Аналіз публікацій у засобах масової інформації свідчить, що громадська думка щодо трансплантації в Україні або не сформувалася, або є негативною. Причинами такого ставлення суспільства є недостатня або осудлива інформація про трансплантацію. ЗМІ, як правило, друкують сенсаційні, часто не перевірені та не професійно висвітлені відомості негативного характеру, що значно дискредитує перспективний науковий напрямок, у розвитку якого Україна ще не втратила передових позицій. Громадянам бракує об'єктивної інформації про можливість цього прогресивного методу лікування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемним питанням трансплантології присвячені наукові пошуки таких вітчизняних і зарубіжних вчених, як: М. Ю. Азаров, Г. В. Анікіна, Я. О. Брич, С. В. Гринчак, О. В. Ілляшенко, Ю. В. Коренга, Ю. О. Лісіцина, А. М. Мусієнко, В. М. Пашков, О. Г. Пелагеша, І. Р. Пташник, С. Г. Стеценко та ін.

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Не заперечуючи вагомості внеску вказаних науковців, слід зазначити, що не всі актуальні питання досліджені. Одним із найактуальніших завдань, на нашу думку, є пошук шляхів вирішення проблем в галузі трансплантації.

Мета роботи. Метою дослідження є комплексний системний аналіз теоретичних засад інституту трансплантації в Україні.

Виклад основного матеріалу. У юридичній, соціологічній, медичній літературі немає єдиного визначення поняття «трансплантація». Закон України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині» визначає трансплантацію як спеціальний метод лікування, що полягає в пересадці анатомічного матеріалу людини від донора реципієнту і спрямований на відновлення здоров'я людини [3]. На сучасному етапі розвитку України як правової держави пропонуємо визначити трансплантацію у широкому та вузькому значенні. У широкому значенні трансплантація це право людини на життя. У вузькому значенні трансплантація – оплатна медична послуга, яка здійснюється сертифікованими медичними закладами і полягає в заміні хворого органу на здоровий.

Трансплантація характеризується наступними ознаками: виникла в суспільстві в результаті потреб охорони здоров'я; це стадія лікувального процесу пересадки дарованого органу; суб'єктами трансплантації, які залучені в даний вид медичної послуги є медичний заклад, який здійснює вилучення та пересадку органу, донор та реципієнт; право на трансплантацію відноситься до дій, що забезпечують право на медичну допомогу; це переміщення дарованого органу з одного людського тіла до іншого, і є виключно хірургічним втручанням; це є оплатна медична послуга, яка здійснюється сертифікованими медичними закладами.

Трансплантація є багатоаспектним явищем, що пояснює існування різних її видів: 1) за типом (в залежності від сфер трансплантації) – трансплантація органів та трансплантація кліток організму або тканин; 2) за класами (в залежності від форми) – ортотопічна трансплантація та гетеротопічна трансплантація; 3) за родом (в залежності від об'єкта) – трансплантація серця;

трансплантація нирки; трансплантація легень; трансплантація печінки; трансплантація кісткового мозку; трансплантація стоволових клітин; трансплантація тонкої кишки тощо; 4) за предметними групами (в залежності від предмета) – трансплантація органів, трансплантація тканин і трансплантація клітин; 5) за видами (в залежності від суб'єкта – донора) – аутотрансплантація; ізотрансплантація; гомотрансплантація; ксенотрансплантація; трансплантація фетальних матеріалів та взяття анатомічних матеріалів у померлих осіб [4].

На сьогоднішній день в сфері трансплантації існують наступні проблемні питання: небажаність та неприйнятність розширення кола живих донорів; відсутність у законодавстві України про трансплантацію медичного обґрунтування умов, за яких можливо брати органи від живих донорів; проблема донорського забезпечення трансплантації органів та тканин досить суперечлива та все ще не врегульована належним чином; необізнаність українців з питань трансплантації, а відтак небажання давати згоду на подібні операції.

Необхідність у досконалій правовій базі трансплантології пов'язана, насамперед, з особливими відносинами між донором і реципієнтом, специфіка яких полягає у рівному для кожного з них праві на життя. Гарантія основних прав і свобод людини і громадянина та, насамперед, права на життя, є показником цивілізованості держави. Застосування трансплантації органів і тканин не має альтернативи і є вкрай необхідним для врятування життя та здоров'я людей [5, с. 2-3].

Потреба в правовій регламентації пересадок органів і тканин особливо гостро постала на етапі клінічних трансплантацій, коли внаслідок розвитку медицини і юриспруденції було обґрунтовано ідею необхідності правового захисту всіх учасників трансплантації – донора, реципієнта і медичного персоналу. Розуміння закономірностей цього процесу сприяє ефективному вдосконаленню правової бази, яка регламентує медичну діяльність взагалі і трансплантацію органів і тканин зокрема. Ще один важливий аспект – необхідність не стільки ґрунтовних змін в законодавстві, а саме направлення всіх зусиль на реалізацію вже існуючого правового поля [6, с. 451]. Україна має велику кількість нормативних актів, що регулюють питання здійснення трансплантації

органів та анатомічних матеріалів людині, які приймалися протягом багатьох років. Проте, цього не достатньо, адже існує безліч застарілих положень, які потребують негайного удосконалення, багато прогалин, що вимагають швидкого їх усунення. Все це стає можливим шляхом прийняття нового закону, який би належним чином врегулював питання трансплантології, забезпечив дотримання всіх основних прав та законних інтересів людини та чітко визначав компетенцію уповноважених органів з цього питання.

Європейські й інші міжнародні стандарти у сфері трансплантації мають важливе методологічне значення для вітчизняного процесу розробки інституту трансплантології. Цінності, визнані міжнародним співтовариством, результати апробації інституту трансплантології у зарубіжних країнах й особливості його застосування в Україні мають бути покладені в основу правового регулювання трансплантації в Україні.

Висновки і пропозиції. Для врегулювання ситуації з трансплантацією органів в Україні перш за все необхідно починати із: зміни негативної суспільної думки, ведення просвітницької роботи серед населення та максимальної популяризації донорства в Україні; розмежування суб'єктів трансплантаційних відносин на державні та комунальні заклади охорони здоров'я й наукові установи, які мають право здійснювати діяльність пов'язану з трансплантацією за специфікою їх діяльності; виведення діяльності Координаційного центру трансплантації органів, тканин та клітин на належний рівень; створення досконалої нормативно-правової бази в сфері трансплантації органів та тканин; створення державного реєстру реципієнтів; введення «картки донора»; створення проекту правового забезпечення, який передбачав би оновлену державну стратегію розвитку і управління вітчизняним донорством та трансплантологією до 2025 року; вжиття заходів, спрямованих на запобігання незаконній трансплантації органів і тканин.

Література:

1. Беззуб І. Реформа системи трансплантології в Україні [Електронний ресурс] / І. Беззуб // Громадська думка про правотворення. – 2018. – № 9 (153). – С. 10–23. – Режим доступу: <http://nbuviar.gov.ua/images/dumka/2018/9.pdf>.

2. Коренга Ю. Юридичні аспекти правовідносин у сфері трансплатології органів та тканин людини / Ю. Коренга // Історико-правовий часопис. – 2015. – №2 (6).– С. 97-101.

3. Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині: Закон України від 17.05.2018 року № 2427-VIII. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2427-19>.

4. Трансплантація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki>.

5. Мусієнко А.В. Запобігання злочинам у сфері трансплантації органів та тканин людини: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.08 / Мусієнко Анатолій Володимирович. – Київ, 2010. – 20 с.

6. Коробцова Н. В. Транспланталогія: гострі питання сьогодення / Н. В. Коробцова, В. Д. Міхалап // Молодий вчений. - 2018. - № 5(2). - С. 451-453. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>.

Юридичні науки

ПРАВОВИЙ СТАТУС СЛІДЧОГО У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Фабаровська Д.С.

студентка 6 курсу

*Київський національний економічний
університет імені В. Гетьмана*

Конституція України визначає, що людина, її життя і здоров'я, честь і особиста гідність, недоторканність і безпека є найбільшою соціальною цінністю. Такі головні принципи держави, спрямовані на захист осіб, визначення їх прав, обов'язків та відповідальності, існують в усіх сферах правового регулювання, зокрема у кримінальному процесі [1].

Актуальним питанням сучасної науки кримінального процесу є визнання правових гарантій захисту та механізму реалізації прав учасників кримінального провадження. Однією з таких гарантій є своєчасне набуття особою процесуального статусу, який відповідає її реальному правовому

становищу. Вірно встановлений процесуальний статус особи надає їй фактичні можливості набути процесуальних прав і обов'язків, реалізувати їх в повній мірі в кримінальному провадженні. Виходячи з вищевикладеного, невідповідність процесуально-правового статусу дійсному становищу окремих учасників кримінально-процесуальної діяльності зумовлює виникнення колізій в теорії кримінального процесу та правозастосовній діяльності.

До складових елементів сторін кримінального провадження належить незмінний суб'єктний склад сторони на всіх стадіях кримінального провадження та активна участь усіх учасників сторони на всіх стадіях кримінального провадження; право кожного учасника сторони на оскарження судових рішень. Доведено, що обов'язкові складові елементи обох сторін обумовлені характером і змістом таких головних кримінальних процесуальних функцій як обвинувачення і захист.

На даний час систему органів досудового розслідування визначено в ст. 38 КПК України. Згідно чинного законодавства, органами досудового розслідування (органами, що здійснюють дізнання та досудове слідство) є слідчі підрозділи органів Національної поліції; органів безпеки; органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства; органів ДБР; слідчі органи НАБУ (ст. 216 КПК України) [2].

Аналізуючи п. 17 ч. 1 ст. 3 КПК України, слідчим є службова особа органу Національної поліції, органу безпеки, органу, , органу ДБР, підрозділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю НАБУ, уповноважена в межах компетенції, передбаченої цим Кодексом, здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень [1]. Слідчий є посадовою особою, яка в передбаченій чинним законодавством процесуальній формі проводить розслідування в кримінальному провадженні з метою встановлення події кримінального правопорушення, осіб, які його вчинили, а також з'ясування інших обставин для підготування матеріалу (за наявності для того підстав) до розгляду справи його в суді.

Кримінально-процесуальне законодавство визначає процесуальну функцію слідчого (у тому числі слідчого органів Національної поліції) як головний напрям діяльності цього учасника кримінального провадження. Слідчий органу досудового слідства виконує виключно кримінальну процесуальну функцію обвинувачення та доказування, інших функцій інших не існує й існувати не може [3, с. 67].

Завданнями слідчого є захист суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування кримінальних правопорушень, встановлення осіб що вчинили злочин, визначення ролі кожного з них у вчиненому злочинному діянні. Його повноваження, окрім ст. 40 КПК України, регламентовано також розділами 2, 3, 6 цього Кодексу.

Загалом можна дійти висновку, що сучасна вітчизняна система органів досудового розслідування, визначена в ст. 38 КПК України, містить певні структурні підрозділи, практика функціонування яких донині невідома громадськості й науці кримінального процесу, а також іншим судовим і правоохоронним органам. Однією з головних проблем сьогодення в діяльності органів досудового розслідування слід вважати часткову відсутність незалежності слідчих, залучення їх до виконання функцій, не пов'язаних із розслідуванням кримінальних правопорушень [3, с. 40].

Література:

1. Конституція України від 28.06. 1996 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України// Відомості Верховної Ради України: кодекс від 13.04.2012, редакція від 12.05.2016, [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

3. Попович І. М. Актуальні питання діяльності слідчого у змагальному кримінальному провадженні. Теорія і практика судової експертизи і криміналістики : матер. II-ої наук.-практ. конференції. Київ, Маріуполь, 2019. С. 130–134.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ГЛАСНОСТІ ТА ВІДКРИТОСТІ В
АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

*Худенко В. С.,
студентка Юридичного інституту
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна*

Актуальність теми дослідження. Актуальність дослідження принципів у адміністративному процесі зумовлюється сучасною тенденцією до реалізації ідеї верховенства права у вигляді справедливого неупередженого доступного суду як однієї з найвищих цінностей громадянського суспільства. У цьому плані адміністративний суд не є винятком, оскільки, головним завданням адміністративного суду є забезпечення захисту прав людини та громадянина на дотримання принципу верховенства права у відносинах між публічними органами державної влади та місцевого самоврядування з людиною і громадянином, при цьому враховувати міжнародні зобов'язання України та практику Європейського суду з прав людини.

Правосуддя як основний правозахисний механізм може виконувати свою роль саме завдяки загально визнаним принципам, які є орієнтиром у нормотворчій діяльності в процесі вдосконалення адміністративного судочинства та які надають адміністративному суду можливість забезпечити правильне застосування адміністративного процесуального законодавства.

Питання практичної реалізації принципів адміністративного судочинства відносяться до одного з ключових, яке досліджується наукою адміністративного процесу. Це пояснюється в доктрині права та в практичній діяльності.

Принцип гласності правосуддя характеризується універсальністю. Дія принципу гласності правосуддя не залежить від національних особливостей судочинства. Реалізація даного принципу відбувається шляхом державного врегулювання та контролю за дотриманням його державних засад.

Дослідження гласності та відкритості в адміністративному судочинстві насамперед вимагає з'ясування її поняття, сутності та місця адміністративного судочинства у державній правовій системі. Передусім, це обумовлено тим, що відповідно до статті 129 Конституції України [1] та ст. 2, 10, 11 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАСУ) [2] гласність та відкритість є основоположними принципами для здійснення правосуддя в адміністративних судах України.

На філософському рівні поняття «принцип» тлумачиться як основа, суть, вихідне положення будь-якого явища або галузі знань. Окрім того, воно визначається як необхідність, закон виникнення та поділяється на: конститутивні принципи – онтологічний базис певної діяльності; регулятивні принципи – інструментальний базис певної діяльності; регулятивні принципи – інструментальний базис будь-якої діяльності. На логічному рівні категорія «принцип» розглядається як стрижневе поняття системи, що є узагальненням та поширенням певного положення на всі явища галузі, із якої цей принцип абстраговано, а на етичному рівні – як внутрішнє переконання, що визначає загальне ставлення до дійсності, норм поведінки та діяльності.

Гласність можна розуміти у широкому сенсі як демократичний конституційний принцип соціального взаємозв'язку суспільства та держави так і у вузькому – правовий принцип, що проявляється в інформаційній відкритості суспільства та безпосередньо в діяльності органів публічної влади.

Можна виокремити основні складові, що характеризують зміст гласності як державно-правового явища:

- Відкритість діяльності органів державної влади та прийняття ними владно-управлінських нормативно-правових актів;
- Громадська думка про політичне, соціально-економічне та інше становище країни, а також її урахування державною владою.

Інформаційна відкритість суспільства забезпечує контроль за суб'єктами публічної влади з боку громадян, що сприяє демократизації всіх соціальних інститутів у державі та подальшому розвитку принципу гласності.

Відповідно до статті 2 КАС України, завданням адміністративного судочинства є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів у сфері публічно-правових відносин з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

Однією з основних засад (принципів) адміністративного судочинства у даній статті КАС України визначено принцип гласності та відкритості судового процесу та його повне фіксування технічними засобами.

У статті 18 КАС України закріплено положення про функціонування у адміністративних судах Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи яка відповідно до чинного законодавства забезпечує обмін документами (надсилення та отримання документів) в електронній формі між судами, між судом та учасниками судового процесу, а також фіксування судового процесу і участь учасників судового процесу у судовому засіданні в режимі відеоконференції.

Згідно з статтею 10 КАС України розгляд справ в адміністративних судах проводиться відкрито, крім випадків, визначених Кодексом адміністративного судочинства України. Будь-яка особа має право бути присутньою у відкритому судовому засіданні.

Особи, присутні в залі судового засідання, представники засобів масової інформації можуть проводити в залі судового засідання фотозйомку, відео- та аудіозапис з використанням портативних відео- та аудіотехнічних засобів без отримання окремого дозволу суду, але з урахуванням обмежень, встановлених Кодексом адміністративного судочинства України, наприклад:

- Трансляція судового засідання здійснюється з дозволу суду. Якщо всі учасники справи беруть участь в судовому засіданні в режимі відеоконференції, здійснюється транслявання перебігу судового засідання в мережі Інтернет в обов'язковому порядку;
- Проведення в залі судового засідання фотозйомки, відеозапису, а також трансляція судового засідання повинні здійснюватися без створення

перешкод у веденні засідання і здійсненні учасниками судового процесу їхніх процесуальних прав [2].

Характеристика відкритості адміністративного процесу знайшла своє відображення в ст. 11 Кодексу адміністративного судочинства України. Проте, незважаючи на це, більшість науковців, які досліджували принципи адміністративного судочинства, стверджують про недоцільність його відокремлення, обґрунтовуючи це тим, що відкритість є основною ознакою гласності судочинства і посиляючись при цьому на положення закріплені у ст. 129 Конституції України, що закріплює лише гласність судового процесу [4, с. 1-2].

Відкритість та усність судового процесу є важливою умовою забезпечення справедливості та суспільної підконтрольності діяльності суду. Окрім того, ч. 4 ст. 11 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» передбачає, що учасники судового процесу можуть використовувати портативні відео- та аудіотехнічні засоби. Маємо те, що законодавець надає право присутнім, крім безпосереднього спостереження за ходом судового розгляду, без дозволу суду фіксувати усну форму розгляду справи за умови, що такі дії не перешкоджають здійсненню судочинства.

Отже, гласність адміністративного судочинства – це реалізована у процесуальній формі доступність учасників судового розгляду та всіх зацікавлених осіб до незаборонених законодавством відомостей, зафіксованих в електронному, друкованому або словесному вигляді, щодо здійснення правосуддя під час розгляду адміністративних справ та ухвалених рішень. Активна діяльність судів щодо надання визначеної національним законодавством інформації учасникам судового розгляду, поширення у суспільстві інформації про здійснення адміністративного судочинства, а також формування внаслідок цього громадської думки.

Література:

1. Конституція України від 28.06. 1996 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Кодекс адміністративного судочинства України від 01.09.2005 р. № 2747-IV [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

3. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 р. № 1402-VIII [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#n42>

4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/995_043

УДК 346

Юридичні науки

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТКУ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ

Чепурний Н.Є.

*студент Інституту управління і права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
м. Київ, Україна*

Така організаційно-правова форма суб'єктів господарювання як акціонерне товариство з'явилася не випадково. Відбувалося загострення конкуренції та науково-технічний прогрес що зумовили створенню нових способів та засобів виробництва та, в той же час відповідно, нових форм акумуляції капіталу.

Перед тим як розглядати етапи становлення та розвитку акціонерних товариств в Україні, звертаємося до ч.1,2 ст. 3 Закону України « Про акціонерні товариства», де зазначено, що акціонерне товариство - господарське товариство, статутний капітал якого поділено на визначену кількість часток однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями. Акціонерне товариство не відповідає за зобов'язаннями акціонерів. До товариства та його органів не можуть застосовуватися будь-які санкції, що обмежують їх права, у разі вчинення акціонерами протиправних дій, крім випадків, визначених законом. Акціонери не відповідають за зобов'язаннями

товариства і несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, тільки в межах належних їм акцій. До акціонерів не можуть застосовуватися будь-які санкції, що обмежують їх права, у разі вчинення протиправних дій товариством або іншими акціонерами. [1]

Проблемним питанням є те, що на сьогодні в наукових дослідженнях відсутня єдина думка щодо виникнення АТ. Елементи акціонерних товариств деякі науковці віднаходять в Давній Греції в VIII - VI століттях до н. е. Тут виникли своєрідні товариства: за участю купців, які вели морську торгівлю, та їх позичальників, які часто ставали компаньйонами власника судна; з ремісників для спільного збуту товарів; земельні товариства, які також виконували функції охорони від зовнішніх ворогів. Також є думки про більш ранню появу власне акціонерних компаній: зокрема, ряд вчених наприклад, І. Т. Тарасов ведуть відлік історії акціонерних товариств від створеного в 1407 р Генуезького банку. Ряд дослідників вважають, що вони виникли в період первісного нагромадження капіталу, зокрема в 1594 році, коли було засновано голландську об'єднану Ост-Індську компанію. На думку інших дослідників, колоніальні компанії були акціонерними компаніями лише за назвою. Вони вважають, що перші акціонерні товариства, були створені в Англії в кінці XVII століття. Поширеним твердженням є те, що АТ на американському континенті почали виникати наприкінці XVIII ст. Запозичена ця організаційно-правова форма підприємництва була в Англії. [2, с. 21]

Тобто бачимо, що думки є різні, а єдиної думки немає, це є проблемою, оскільки коли одні науковці говорять так – це правильно, а коли інші говорять по іншому – також правильно. Тобто ці погляди наводять нас на думку того, що ми не знаємо точно коли виникли акціонерні товариства. Тому вважаємо за необхідне провести комплексне дослідження цього питання.

Новою акціонерна форма товариства є для України в порівнянні з іншими країнами. В Україні такі товариства вперше виникли в 1988 році, коли були здійснені спроби формувати акціонерні відносини в рамках державного сектору СРСР. Випускалися акції трудового колективу і акції підприємства та

закріплені постановою Ради Міністрів СРСР «Про випуск підприємствами й організаціями цінних паперів у жовтні 1988 р.». Хоча випуск цих акцій і розпочався, але вони не набули значного поширення, і в 1992 р. він закінчився. Але ще до цього був прийнятий у 1991 році Закон України «Про господарські товариства». Він визначив АТ як самостійну форму господарювання і включив в себе регулювання процесу створення і функціонування, що діяли до прийняття нового закону «Про акціонерні товариства» у 2008 року.

Уся історія розвитку акціонерного товариства говорить про те, що воно постійно змінювалося різними методами їх створення залежно від потреб розвитку продуктивних сил та раціонального використання факторів виробництва.

Протягом тривалого часу - вже понад 10 років здійснювалося удосконалення законодавчої бази регулювання АТ в Україні розбираючи свої проблеми і недоліки. Тому коли прийняли Закон «Про акціонерні товариства» в 2008 році - це була одна з найбільш значущих реформ, яка мала би сприяти розвитку АТ в Україні. Цей закон розробляли усі: юристи, уряд, експерти, незалежні організації тощо. Саме так необхідно було б розробити й раніше, оскільки це ефективний, демократичний підхід до вирішення конфліктних питань в діяльності АТ. Головною перевагою цього закону є баланс між інтересами міноритаріїв та мажоритаріїв.

Узагальнюючи можна зазначити, що основною причиною виникнення АТ вважається наявність протиріч між зростаючим обсягом виробництва та обмеженими розмірами індивідуального капіталу, що змушувало підприємців укладати угоди про заснування АТ та здійснювати мобілізацію капіталів завдяки випуску (емісії) акцій. [3, с. 11]

Тобто тільки об'єднавши капітал люди змогли задовольнити потреби суспільства, оскільки попит зростав, а коштів у підприємців не вистачало для масового виробництва, тому вони приймали рішення та об'єднувалися в акціонерні товариства задля задоволення мас та отримання прибутку.

У висновку треба зазначити, що акціонерне товариство виступає могутнім лідером серед господарських товариств та взагалі серед суб'єктів

господарювання. Розвиток акціонерних товариств є важливою ланкою діяльності як держави так і органів управління АТ і вони виконують важливу функцію в країні. А також вважаємо, що дослідження цього питання про виникнення акціонерних товариств підлягає комплексному повному, всебічному дослідженню, для того щоб дійти єдиного висновку щодо дійсного виникнення акціонерних товариств у світі.

Література:

1. Про акціонерні товариства: Закон України № 514-VI від 17 вересня 2008 р/ Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2008, № 50-51, ст.384 / Редакція від 17.10.2019/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17;>

2. Вінник О.М., Щербина В.С.. Акціонерне право: Навчальний посібник / За ред. В.С.Щербини. - К.,2000. -544с.;

3. Супрун Н.А. З історії акціонерного підприємництва в Україні (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.) / Н.А. Супрун /Збірник наук. праць. - Дніпропетровськ, 2003. - вип.176. - С. 11-16.;

УДК 346

Юридичні науки

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ АКЦІОНЕРІВ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Чепурний Н.Є.

*студент Інституту управління і права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
м. Київ, Україна*

Поняття юридичної відповідальності має багато визначень, які трактуються різними науковцями, але всі думки можемо узагальнити тим, що це застосування до особи, винної у порушенні правової норми, покарання у вигляді певних примусових заходів. Виходячи з поняття юридичної відповідальності можемо дійти висновку, що відповідальність в акціонерних

відносинах це передбачений законом, статутом чи договором юридичний обов'язок акціонера у випадку порушення ним акціонерного законодавства понести покарання, особистого, майнового чи організаційного характеру.

Питання відповідальності в акціонерному товаристві та в господарських товариствах в цілому досліджувалося такими науковцями як : Примак В.Д., Воловик О.А., Спасибо-Фатєєва І.В., Шуба Б.В., Сядриста І., Жорнокуй Ю.М., Щербина В.С., Лукач І.В. та іншими. Але вони досліджували дане питання дуже стисло і загалом розглядали в межах інших, загальних тематик, або певними частинами. Так, наукові статті присвячені даній тематиці є, яке кожен науковець висвітлює власну думку стосовно тих чи іншим проблем, які він сам і побачив. Тобто, єдиного комплексного дослідження спрямованого на виявлення проблем та шляхів їх вирішення стосовно юридичної відповідальності акціонерів не проводилось, де б зібрали різні, знайдені та досліджувані науковцями проблеми в єдину роботу. Тому вважаємо, що дана тема є дуже актуальною на сьогоднішній день.

На сьогодні ситуація з цим питанням є досить складною, бо законодавець якщо і згадує про відповідальність акціонерів, то вона йде або неточна або вузька за змістом. Тобто немає єдиного порядку застосування відповідальності до акціонерів.

Згідно із ч. 1 ст. 29 Закону України «про акціонерні товариства» акціонери мають певний ряд обов'язків, за невиконання яких повинні нести відповідальність. Це такі обов'язки : дотримуватися статуту, інших внутрішніх документів акціонерного товариства; виконувати рішення загальних зборів, інших органів товариства; виконувати свої зобов'язання перед товариством, у тому числі пов'язані з майновою участю; оплачувати акції у розмірі, в порядку та засобами, що передбачені статутом акціонерного товариства; не розголошувати комерційну таємницю та конфіденційну інформацію про діяльність товариства. [1] Це не є виключним переліком обов'язків, він може поповнюватися іншими відповідно до статуту чи договору, чи інших законів.

Також список обов'язків має ст. 117 Цивільного кодексу України, де зазначаються такі як: додержуватися установчого документа товариства та

виконувати рішення загальних зборів; виконувати свої зобов'язання перед товариством, у тому числі ті, що пов'язані з майновою участю, а також робити вклади (оплачувати акції) у розмірі, в порядку та засобами, що передбачені установчим документом; не розголошувати комерційну таємницю та конфіденційну інформацію про діяльність товариства. [2] І також перелік не є виключним.

На жаль, в окрему статтю в Закон України «про акціонерні товариства» не внесли питання відповідальності акціонерів товариства.

Проблемою є також не включення в закон статті, яка б регулювала питання відповідальності доведення акціонерами акціонерного товариства до неплатоспроможності та банкрутства. Вважаємо це некоректним з боку законодавця не зазначити цього. Натомість ми маємо п.2 ч.2 ст. 3 Закону України «про акціонерні товариства», де вказується, що акціонери не відповідають за зобов'язаннями товариства і несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, тільки в межах належних їм акцій. [1] Оскільки неплатоспроможність може настати й з вини акціонерів, про це законодавець не зазначає у законі. В даному випадку тільки вони повинні відповідати за це діяння. Але така відповідальність повинна застосовуватися лише до таких акціонерів : яким належить 50 і більше відсотків голосуючих акцій акціонерного товариства чи які мають необхідну кількість голосуючих акцій, що забезпечує право вирішального впливу на господарську діяльність товариства; які зареєструвалися для участі в загальних зборах акціонерів, де приймалося рішення, що призвело до неплатоспроможності (банкрутства); голосували за прийняття такого рішення.

Примак В.Д. говорить про критерії допустимості й доцільності законодавчого закріплення субсидіарної відповідальності за зобов'язаннями юридичних осіб з боку їх учасників (засновників): допустимість установа такого режиму відповідальності зумовлюється наданням учасникам (засновникам) юридичної особи водночас і майнових, й організаційно-управлінських прав щодо неї. [3, с. 5-11] Але треба розуміти, що субсидіарна відповідальність не повинна застосовуватися тільки до осіб, які мають значний пакет акцій тому, що на момент

винесення рішень, які потягли за собою неплатоспроможність акціонерного товариства цих мажоритарних акціонерів могло і не бути на зборах і рішення приймали інші акціонери на умовах кворуму.

Статутом товариства може бути передбачена можливість укладення договору між акціонерами, за яким на акціонерів покладаються додаткові обов'язки, у тому числі обов'язок участі в загальних зборах і відповідальність за його недотримання. Якщо це може бути врегульовано в договорі, то вважаємо, що це повинно бути врегульовано в Законі України «про акціонерні товариства» також. Це є проблемою тому, що акціонер маючи право може ним зловживати і не приймати участь в діяльності товариства тим самим порушуючи інтереси інших акціонерів, тому акціонери із 50% пакетом акцій повинні в них приймати участь. Але як показує практика, то відповідно до Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду судами корпоративних спорів» від 24.10.2008 № 13, участь у загальних зборах і голосування на них є правом, а не обов'язком. [4] І також відповідно ст. 19 Конституції України : «Правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством». [5] Тому, вважаємо, що треба внести зміни і додати до ст. 29 Закону України «про акціонерні товариства» , що акціонери із 50% пакетом акцій повинні в обов'язковому порядку приймати участь в управлінні товариством з участю на загальних зборах.

Виходячи з усього вищенаведеного розуміємо, що питання відповідальності є досить складне, неточно і незмістовно роз'яснене в законодавстві, а тому вважаємо за необхідне додати до Закону України «про акціонерні товариства» статтю, яка б регулювала питання відповідальності акціонерів як міноритарних так і мажоритаріїв. А також винесення в окрему статтю питання, що стосується відповідальності за доведення акціонерами акціонерного товариства до неплатоспроможності та банкрутства. На разі ми бачимо, що акціонерне законодавство з питань відповідальності потребує доповнення, що призвело б до покращення роботи акціонерних товариств в державі.

Література:

1. Про акціонерні товариства: Закон України № 514-VI від 17 вересня 2008 р/ Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2008, № 50-51, ст.384 / Редакція від 17.10.2019/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17>;
2. Цивільний кодекс України : № 435-IV, відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356 в редакції від 16.01.2020 року / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>;
3. Примак В.Д. Цивільно-правова відповідальність юридичних осіб: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ, 2005. 22 с.
4. Про практику розгляду судами корпоративних спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.10.2008 № 13 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-08>;
5. Конституція України № 254к/96-ВР, Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141, поточна редакція від 01.01.2020 р./ [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

УДК 347

Юридичні науки

МИРОВА УГОДА ТА ПРОЦЕДУРА МЕДІАЦІЇ

Чорненька А.В.

студентка юридичного факультету

ЗМП – 18/2, рік навчання 2018-2019

Інститут управління і права

Національного юридичного університету ім. Я. Мудрого

Науковий керівник: Лехкар Оксана Василівна

к.ю.н., асистент кафедри приватного права

Порівняно з процедурою мирової угоди, яка відома у цивілістичному процесі ще з дореволюційного періоду, медіація в Україні є справою майбутнього.

Не зважаючи на відсутність спеціального Закону України «Про медіацію», який би визначав засади, принципи та порядок проведення медіації, статус медіатора тощо, ґрунтовні наукові дослідження у сфері медіації активно ведуться у різних напрямках, що надає можливість з'ясувати її роль та специфіку застосування в певній сфері. Потенціал медіації (посередництва) є недооціненим для цілей виконавчого процесу, а тому запровадження правових засад медіації в Україні дозволить не лише удосконалити існуючі способи та методи, спрямовані на гарантування реального виконання судових актів та рішень інших органів (посадових осіб), але й спрогнозувати перспективи застосування нових процедур, які здатні розширити процесуальні можливості сторін виконавчого процесу шляхом врахування інтересів як стягувача, так і боржника. Вагомість медіації при здійсненні виконавчого процесу уявляється у заповненні законодавчих прогалин шляхом сприяння вирішенню питань, які не охоплюються наявними виконавчими процедурами, зокрема процедурою мирової угоди в разі виходу сторонами за межі умов мирової угоди тощо.

Не зважаючи на те, що в радянський та пострадянський період мирова угода була предметом дослідження вчених-процесуалістів, однак переважно вивчалися такі її аспекти, як природа мирової угоди, умови її укладання сторонами, порядок виконання, залишаючи поза увагою контекст примирення сторін, що є вагомим чинником окреслення зв'язку мирової угоди та примирювальних процедур, а також є одним з критеріїв віднесення певних засобів вирішення конфлікту до категорії «примирювальних процедур».

Інститут медіації в Україні на сьогоднішній день ще досі не врегульовано на законодавчому рівні. Не зважаючи на не доопрацювання та не хотіння парламенту спонукати людей до мирного врегулювання конфліктів, альтернативне вирішення спорів, все ж таки присутнє у практиці.

Проводячи аналіз Законопроекту України «Про Медіацію», законодавства іноземних держав та юридично наукову літературу, можна виділити, що в медіації визначають три основних видів медіаційних угод, це:

Медіаційне застереження - це положення цивільно-правового, господарсько-правового, трудового, шлюбного або іншого договору, за яким сторони,

беруть на себе зобов'язання, застосувати процедуру медіації у разі виникнення спору. Крім того, сторони договору мають право внести медіаційне застереження до основного договору, однак, це не є перешкодою для звернення до суду;

Медіаційний договір - це угода, яка говорить про те, що сторони розпочинають процедуру медіації. Умовами договору зазвичай є:

- відомості про медіатора (медіаторів) та сторони медіації;
- строки та місце проведення медіації;
- інформація про предмет конфлікту (спору);
- порядок, розмір та форма відшкодування витрат на підготовку та проведення медіації та винагорода медіатора (медіаторів);
- умови конфіденційності інформації щодо медіації;
- відповідальність медіатора (медіаторів) та сторін медіації за порушення умов договору;
- порядок та підстави припинення медіації;
- інші умови, визначені медіатором (медіаторами) та сторонами медіації;

Договір, що укладений за результатами медіації - дана угода закріплює, усі домовленості, які були досягнуті, під час проведення медіації;

Слід розуміти, що «Договір за результатами медіації», який був укладений в рамках приватної медіації та «Мирова угода», що укладається під час присудового вирішення спору - це не тотожні поняття, оскільки вони мають статус, різних правових явищ.

Слід виділити, що договори в сфері медіації поділяються на такі, що затвердженні в понятті, як Мирові угоди, та такі, що мають статус цивільного правочину.

Тому, з огляду на природу медіаційної угоди, у разі, якщо умови такої угоди не виконуються, або ж виконуються не належним чином, захист прав сторін, відбувається у способи, що передбачені цивільним законодавством України. Оскільки, принципи укладання медіаційної угоди, ґрунтується виключно на принципах добровільності та добросовісності сторін, захист прав, має відбуватися на підставі - Глави 3 Цивільного кодексу України шляхом звернення до суду.

Незважаючи, на те, що громадяни звертаються до способу альтернативного

вирішення спору, як до метода досудового врегулювання спору, у разі якщо в медіації порушуються права сторін, звернення до суду, на сьогоднішній день, являється єдиним способом захисту ваших прав у разі їх порушення.

Також, законопроектом «Про Медіацію» передбачено, що у разі якщо медіація проводиться в межах кримінального, судового або ж виконавчого провадження, якщо її результати стосуються безпосередньо предмету позову або кримінального провадження, тоді такі умови оформлюються мировою угодою, угодою про примирення або ж іншою угодою, що передбачено законодавством, а у разі якщо сторони досягли примирення з питання, що не можуть відноситись до мирової угоди, сторони можуть укласти окремі договори.

Як зазначає А.І. Кузбагаров [2], метою моделі примирення сторін у конфліктах приватно-правового характеру є поновлення мирних та партнерських відносин між сторонами конфлікту шляхом використання заходів та способів, як правило, з ініціативи сторін конфлікту.

Що ж собою представляє поняття «примирювальної процедури» у цивілістичному процесі?

Примирювальні процедури представляють собою законну та добровільну діяльність суб'єктів конфлікту, а у необхідних випадках - й третьої особи, що сприяє примиренню, спрямовану на мирне врегулювання конфлікту. Отже, будучи примирювальною процедурою, мирова угода безпосередньо реалізується у рамках виконавчого процесу. Процедура медіації може лише співіснувати поряд з виконавчим процесом, відбувається в певній послідовності з використанням комунікативних технік та технологій переговорного процесу та характеризується неформальністю. Крім того, як мета медіативної угоди, яка лише у окремих випадках набуватиме статус мирової угоди, так і її умови, які не пов'язуються з імперативними приписами закону, свідчать про необхідність розмежування зазначених процедур.

Література:

1. Щербак С.В. Судові та виконавчі процедури у цивілістичному процесі // Часопис Київського університету права.- 2014.- № 1.- 256с.

2. Кузбагаров А.И. Примирение сторон по конфликтам частноправового характера / Автореф. дисд-ра юрид.наук: 12.00.15 / А.И. Кузбагаров; Санкт-Петербургский университет МВД России.- СПб, 2006 - 446 с.

3. Бортнік О.Г. Мирова угода та можливість її примусового виконання. // Наукові записки Харківського економіко-правового університету. – 2005. - № 1. – 344 с.

УДК 347

Юридичні науки

МИРОВА УГОДА В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Чорненька А.В.

студентка юридичного факультету

ЗМП – 18/2, рік навчання 2018-2019

*Інститут управління і права Національного
юридичного університету ім. Я. Мудрого*

Про мирові угоди в цивільному судочинстві написано багато робіт, оскільки це один з важливих процесуальних інститутів. У національній процесуальній науці на рівні правозастосування мирової угоди, порядок її визнання та примусового виконання залишались дискусійним, що призводило до проблем. На сьогоднішній день питання щодо примирних процедур не лише в цивільному, але і у господарському, адміністративному, кримінальному процесах набуває нового значення та стрімкого розвитку. Це пов'язано з реформуванням та демократизацією судочинства, формуванням нової правової держави, де перевагу в спорах повинні отримувати примирні процедури, як швидкий та доцільний спосіб вирішення цивільних спорів, а не судові рішення.

Мирова угода у цивільному процесі – це подана сторонами і підтверджена судом заява, відповідно до якої позивач і відповідач шляхом взаємних дій один до одного ліквідують спір, що виник між ними. Припинити спір шляхом укладення мирової угоди являється гарантією дотримання принципу диспозитивності. В свою чергу суд не може доповнити умови мирової угоди, навіть за згоди на це сторін.

Укладання мирової угоди доцільно в силу як мінімум 3-х обставин. По перше, швидке вирішення конфлікту позбавляє сторін від ходіння по судах, подавати скарги, нести додаткові витрати тощо. По друге, в монополізованій економіці України іноді надзвичайно важливо зберегти конструктивні відносини зі своїми партнерами по бізнесу, навіть якщо в якийсь момент вони не були безхмарними. При використанні такого методу вирішення спору «фактор репутації та збереження відносин з контрагентом стає більш важливим, ніж одномоментне задоволення своїх інтересів у судовому порядку із втратою перспектив подальшої співпраці». По третє, органи господарської юрисдикції звільняються від величезних витрат часу, сил і засобів на розгляд значної кількості спорів, що дає можливість зосередитися на більш складних справах.

Проблема тільки в тому, щоб визначитись, наскільки існуючий в Україні правовий режим мирових угод відповідає доктринальним уявленням і потребам юридичної практики[].

Такі дослідження повинні з'ясувати наступні питання: що таке мирова угода: є вона договором у цивілістичному розумінні або один із видів судового рішення; яку роль відіграє господарський суд при укладанні угоди; якими мають бути юридичні наслідки невиконання мирової угоди?

На сьогоднішній день є велика кількість трактувань мирової угоди.

Можна виділити три групи підходів до сутності мирової угоди. Представники першої групи наголошують на цивілістичній природі мирової угоди, вважаючи її договором. Друга група вчених, розглядає лише процесуальний аспект мирової угоди, а саме як процесуальний договір, процесуальне повноваження, процесуальну дію. Третій підхід до сутності мирової угоди полягає у поєднанні аргументів двох попередніх, тобто правова природа мирової угоди має комплексний характер – матеріальний і процесуальний, приватний і публічний.

При дослідженні юридичної природи мирової угоди слід враховувати те, що остання існує у рамках інституту захисту цивільних прав. Захист прав припускає систему способів, форм, засобів захисту, тобто здійснюється комплексно, за

допомогою відносно самостійних і різних за галузевою приналежністю, матеріально-правових способів захисту суб'єктивних прав та охоронюваних законом інтересів і процесуальних форм й засобів їх здійснення. Інакше кажучи, суттєвим в інституті правового захисту слід вважати єдність його матеріального змісту і процесуальної форми. Ця єдність полягає в тому, що можливості матеріально-правового характеру, які надаються особі, можуть бути реалізовані шляхом їх здійснення у встановленому законом судовому порядку.

Щодо мирової угоди це означає, що остання є складним правовим явищем, що стоїть на стику матеріального і процесуального права. Заперечувати наявність у мировій угоді матеріально-правових елементів безпідставно, оскільки спір, що розв'язується за її допомогою, виникає і закінчується у сфері саме матеріального права. Однак перенесений у процес спір набуває нового, процесуального значення. Врегулювання спору в сфері матеріального права не передбачає безпосередньо будь-яких процесуальних наслідків. Для цього необхідні відповідні процесуальні дії. Такими діями і є затвердження мирової угоди судом і, як наслідок, припинення провадження у справі.

Отже, тільки сукупність двох юридичних фактів – цивільно-правової угоди і ухвали судового органу, що затверджує її, складає мирову угоду. Це в свою чергу дає підстави говорити про подвійну природу мирової угоди. З одного боку, мирова угода – це угода між сторонами про завершення правового спору, з іншого – врегулювання матеріальних правовідносин.

Метою мирової угоди є врегулювання спору між самими сторонами і її умови можуть стосуватися лише прав та обов'язків сторін та предмета спору (ч. 1 ст. 175 ЦПК України). Зазначена мета може бути досягнута, якщо предмет такої угоди буде пов'язаний зі спірним правовідношенням та впливати з нього. Мирова угода, в якій нічого не вирішено про долю заявлених позивачем вимог і умови якого не пов'язані зі спірним правовідношенням, не приведе до усунення правового конфлікту між сторонами, а, відтак, не може визнаватися судом. Наприклад, нерідко суди неправомірно визнають мирову угоду, за умовами якої позивач від-

мовляється від позову, а відповідач зобов'язується здійснити якійсь дії (або ж також відмовляється від зустрічного позову). У даному разі конфлікт між сторонами не усунений, тобто мета інституту мирової угоди не досягнута, а кожен з позивачів не позбавлений можливості подати до суду заяву про відмову від позову.

Всі основні переваги мирової угоди (економія часу, сил, спрощення роботи суду тощо) втрачуть свій сенс, якщо мирова угода не буде кардинально вирішувати спірні правовідносини, враховувати інтереси всіх сторін тощо. У процесі обговорення умов угоди або перед затвердженням її судом всім заінтересованим особам повинна бути надана можливість ознайомитись з проектом такої угоди для того, щоб вони мали реальну можливість висловити своє ставлення щодо можливості суду її затвердити. До заінтересованих осіб належать не тільки всі спів позивачі та співвідповідачі, а й треті особи з самостійними вимогами та без самостійних вимог. Згода співпозивачів та співвідповідачів, а також третіх осіб з самостійними вимогами з умовами мирової угоди підтверджується особистими підписами сторін або підписами їх представників, а третіх осіб без самостійних вимог – відсутністю заперечень проти її затвердження судом, що відображається в протоколі судового засідання.

Умови мирової угоди завжди повинні бути сформульовані таким чином, щоб у майбутньому в сторін з цього приводу не виникало якихось розбіжностей і, головне, щоб вони були в змозі їх виконати.

Застосовуючи критерій присутності суду, його ролі, повноважень, виділяють такі види мирових угод: судові (укладаються в судовому засіданні) та позасудові. Позасудові мирові угоди поділяють на процесуальні (укладаються учасниками цивільного процесу відповідно до вимог норм цивільного процесуального права, спрямовані на припинення процесу, визнаються або ні судом; такі мирові угоди мають юридичне значення тільки за умови визнання їх судом) та не процесуальні (їх укладають особи, які не є учасниками процесу, без звернення до суду, якщо одна із сторін не процесуальної мирової угоди (договору) не виконує її добровільно, а протилежна сторона звертається у зв'язку з цим до суду, то наявність такого

договору буде однією із обставин справи, письмовим засобом доказування, належність та допустимість якого буде оцінюватися судом залежно від форми та змісту документа).

Література:

1. Конституція України, Закон України від 28.06.1996р. №254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України від 23.07.1996р. – 1996. – №30. – С.141.
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004р. №1618-IV // Відомості Верховної Ради, 2004, №40-41, ст.492.
3. Беяневич О.А. Процесуальні аспекти укладання мирової угоди /О.А. Беяневич // Вісник господарського судочинства . - 2007. – №2. – ст. 133-139
4. Штефан М. Й. Цивільний процес. Підручник для юридичних спеціальностей вищих закладів освіти: – К.: Ін Юре. – 1997. – 608 с.

